

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1923 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa understöd och pensioner, att utgå av postmedel eller trafikmedel.

I en till riksdagen avlåten, den 16 februari 1923 dagtecknad proposition nr 66 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

1:o.

Under punkt 1:o av sagda proposition har hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att befälhavaren å postångfartyget »Öland», kaptenen friherre *Carl Gyllenstierna*, styrmannen å nämnda fartyg *Anders Theodor Johansson* och långlotsen å samma fartyg *Karl Fredrik Eriksson* må från och med den 1 januari 1923 under sin återstående livstid åtnjuta årliga understöd, att utgå av postmedel, friherre *Gyllenstierna* med 1,100 kronor, *Johansson* med 800 kronor och *Eriksson* med 400 kronor.

Ang.
understöd
åt kaptenen
friherre C.
Gyllenstierna
m. fl.

Av statsrådsprotokollet inhämtas, att generalpoststyrelsen i skrivelse den 15 september 1922 gjort framställning om understöd åt ifrågavarande personer. Beträffande de omständigheter, som föranlett denna framställning, har styrelsen anfört följande:

På initiativ av 1882 års riksdag åtog sig statsverket att sörja för regelbunden förbindelse under vintertiden mellan Öland och Sveriges fastland, och denna trafik hade sedan år 1884 uppehållits genom postverkets försorg medelst det isbrytarfartyg, benämnt postångfartyget *Öland*, som för kronans räkning år 1883 byggdes å Bergsunds mekaniska verkstad. Postångfartyget, som i sagda trafik tidigare uppehållit förbindelse mellan å ena sidan Kalmar och å den andra *Borgholm*, *Färjestaden* och *Stora Rör*, hade sedan Ölandsjárnvägarnas tillkomst endast

General-
poststyrelsen.

trafikerat traden Kalmar—Färjestaden med en seglationssäsong omfattande allt hitintills månaderna december—april.

Sommartrafiken till och från Öland ombesörjdes till huvudsaklig del av ångfartygsaktiebolaget Kalmarsund, och från detta bolag hade under år 1922 anbud gjorts att övertaga jämväl vintertrafiken.

I anledning härav beslöt Kungl. Maj:t den 12 maj 1922, att anbudet icke skulle föranleda åtgärd, men förutsatte samtidigt, att generalpoststyrelsen skulle genom nedbringande av postångfartyget Ölands driftkostnader samt lämpliga åtgärder i övrigt söka ernå ett i möjligaste mån ekonomiskt gynnsamt resultat av nämnda fartygs trafik. Beträffande en av styrelsen i detta sammanhang gjord framställning om utsträckande av postångfartygets seglationssäsong bemyndigade Kungl. Maj:t styrelsen att vidtaga de förändringar härutinnan, som kunde finnas av förhållandena påkallade.

Generalpoststyrelsen planerade också trafikens utsträckande och hade, för att äga fullt fria händer vid trafikens omläggning, i vederbörlig tid uppsagt den personal, som hittills varit mera fast anställd å postångfartyget, befälhavare, styrman, maskinist och långlots. En utökning av trafiken måste nämligen komma att ställa långt större krav på befäl och manskap än hittills, i det att den förlängda säsongen främst komme att omfatta ytterligare en höstmånad med beräknad stor fraktrafik. Då vintertrafiken i övrigt krävde ett synnerligen uthålligt arbete, enär det här gällde att även under de svåraste is- och väderleksförhållanden uppehålla en regelbunden trafik, torde icke kunna begäras, att hittillsvarande personal skulle på äldre dagar mäktat fullgöra en än mer pressande tjänstgöring än den de hittills fått underkasta sig.

Då styrelsen alltså på grund av vederbörandes ålder icke ansåge sig vid nu förestående omläggning av trafiken böra i tjänst vidare anställa befälhavaren, kaptenen i flottans reserv friherre Carl Gyllenstierna, styrmannen Anders Theodor Johansson och långlotsen Karl Fredrik Eriksson, vore styrelsen emellertid av den mening, att de borde med hänsyn till lång och väl vitsordad tjänstgöring vid sin avgång tillerkännas understöd till lämpliga belopp för sin framtida bärgning.

Till stöd för det förslag, som av generalpoststyrelsen i detta avseende framställts, anför styrelsen:

Kaptenen Gyllenstierna, vilken vore född den 18 augusti 1860, hade, jämlikt med honom upprättat kontrakt, löpande per år, innehaft befattningen såsom befälhavare å ångfartyget Öland alltsedan den 1 juli 1907, eller i 15 år. I egenskap av befälhavare hade han, förutom fri kost — för vilken förmån under sista seglationsperioden till restauratrisen å ångfartyget utbetalts 3 kronor per dag — åtnjutit *dels* månadslön, utgående ursprungligen med 250 kronor men sedermera, från den 1 juli 1917, med 300 kronor under tiden från och med en halv månad förrän seglation med fartyget börjat å anvisad trafikled till och med en halv månad efter det fartyget lämnat trafikleden, samt med 150 kronor för den övriga delen av året, *dels* tjänstgöringspenningar till belopp av 1 krona för varje tur från Kalmar till Öland och åter, *dels* ock tio procent av fartygets inkomster för passagerare och gods (s. k. kaplake). Gyllenstiernas sammanlagda inkomster, inberäknat förmånen av fri kost, hade för sista seglationsperioden uppgått till, i runt tal, 10,200 kronor.

Enligt inhämtad upplysning åtnjöte Gyllenstierna pension och fyllnads-pension i egenskap av f. d. kapten vid kungl. flottan med tillhoppa 2,720 kronor för år, varå utginge dyrtidstillägg enligt gällande grunder.

Genom den skedda uppsägningen från befattningen som befälhavare å postångfartyget Öland, vilken uppsägning träffade Gyllenstierna vid en tidpunkt, då hans ålder torde hindra honom att skaffa sig annan anställning, komme han alltså att lida avsevärd minskning i sina inkomster, men han torde med fullt skäl kunna påräkna, att han vid sin avgång ur postverkets tjänst skulle beredas tillägg till sin pensionsinkomst med skäligt belopp för sin återstående livstid.

Styrelsen tilläte sig erinra om att, jämlikt Kungl. Maj:ts brev till styrelsen den 5 juni 1885, förutvarande befälhavaren å postångfartyget Sofia G. A. Höggren, som tjänstgjort i 26 år och vilkens avlöningsförmåner vid avgången uppgått till 5,642 kronor för år, beviljats en årlig pension av 2,500 kronor.

Med hänsyn till arten och omfattningen av de göromål, som åläge befälhavaren å postångfartyget Öland, torde, enligt styrelsens åsikt, sagda befattning lämpligen kunna närmast likställas med befattningen såsom förste styrman av klass 1 å statens ångfärja. Sistnämnde funktionär, som i den för kommunikationsverkens tjänstemän nu gällande löneplanen vore hänförd till 13 lönegraden, vore berättigad att vid uppnådd pensionsålder (65 år) åtnjuta en pension av 4,200 kronor. Det syntes styrelsen rättvist och billigt, att Gyllenstierna nu vid sin avgång ur postverkets tjänst efter uppsägning från styrelsens sida erhöle så stort tillägg till sin förutvarande pension, att hans sammanlagda pensionsförmåner komme att uppgå till den för en förste styrman av klass 1 bestämda tjänstepensionen. Med användande av en sådan beräkningsgrund skulle den tilläggs-pension, som eventuellt komme att tillerkännas Gyllenstierna, uppgå till 1,480 kronor för år.

Styrmannen Johansson, som vore född den 30 januari 1859, anställdes 1893 såsom styrman å ångfartyget Öland och hade sedermera oavbrutet eller i 29 års tid innehaft denna befattning. För sista seglationsperioden hade Johansson uppburit *dels* lön av 140 kronor per månad under den tid, han tjänstgjort å fartyget, samt 100 kronor per månad under den tid, han icke varit i tjänstgöring, *dels* tjänstgöringspenningar med 1 krona per tur från Kalmar till Öland och åter, *dels* ock fri kost, som utgått med 3 kronor per dag. Johanssons förenämnda avlöningsförmåner hade under sagda seglationsperiod sammanlagt uppgått till omkring 2,300 kronor. Härförutom hade han å den fasta lönen uppburit dyrtidstillägg enligt för befattningshavare i statens tjänst fastställda grunder, varjämte han utbekommit ersättning för övertidsarbete jämlikt gällande bestämmelser.

Enligt vad styrelsen inhämtat från vederbörande taxeringsmyndighet, åtnjöte Johansson, utöver sin avlöning från postverket, inkomst av kapital med 2,787 kronor samt inkomst av arrende med 834 kronor, däri inberäknat förmånen av fri bostad och naturaförmåner. Vidare ägde Johansson å Öland genom arv å hustruns sida förvärvat fastighet, taxerad till 18,000 kronor och in-tecknad för 4,500 kronor. Johanssons till synes jämförelsevis goda ekonomiska ställning borde dock, enligt styrelsens förmenande, icke giva anledning till att understöd skulle förvägras honom, så mycket mindre som han vid sin framskridna ålder icke torde bliva i tillfälle att vinna någon annan anställning såsom styrman eller dylikt.

Långlotsen Eriksson, som på grund av försvagad synförmåga och avtagande kroppskrafter önskat att icke erhålla förnyat uppdrag såsom långlots å postång-

fartyget Öland, vore född den 16 maj 1861. Han hade under en tid av 32 år tjänstgjort å sagda fartyg, såsom matros från och med hösten 1890 till år 1905, därefter såsom rorgångare till år 1917 samt från och med sistnämnda år såsom långlots. För sitt arbete ombord å fartyget hade Eriksson erhållit gott vitsord. I avlöningsförmåner hade han för sista seglationsperioden uppburit *dels* lön av 42 kronor i månaden under den tid han varit å fartyget inmönstrad, *dels* tjänstgöringspenningar med 1 krona per tur från Kalmar till Öland och åter, *dels* ock förmån av fri kost, beräknad till 3 kronor per dag under samma tid. Hans sammanlagda avlöningsförmåner av förenämnda slag hade för sista seglationsperioden uppgått till i runt tal 1,100 kronor. Dessutom hade han uppburit dyrtidstillägg, vilket under seglationsperioden 1921—1922 utgått med 88 kronor för månad, ävensom övertidsersättning enligt gällande bestämmelser. Vederbörande kommunalnämndsordförande hade intygat, att Eriksson, som hade hustru och två hemmavarande barn att försörja, å hemorten i Väddö i Stockholms län ägde en hemmansdel, varav han dock ej kunde livnära sig, varför han vore i behov av största möjliga understöd.

Med anledning av nu ifrågasatt understöd åt förenämnde Johansson och Eriksson tilläte sig styrelsen erinra om att med dem jämställda befattningshavare å postångfartyget Öland förut beviljats understöd. Så hade årliga understöd beviljats av 1896 års riksdag åt förre långlotsen Erik Wicklund, som kunde räkna 26 tjänstår, med 300 kronor och av 1917 års riksdag åt förre långlotsen Anders Gustaf Eriksson, som tjänstgjort omkring 30 år, med 400 kronor, och hade understödsbeloppen utgjort omkring en tredjedel av deras avlöningsförmåner vid avgången ur postverkets tjänst eller respektive omkring 890 och 1,100 kronor.

Enligt denna beräkningsgrund skulle sålunda Johansson och Eriksson vara berättigade att erhålla understöd i belopp av, till avrundade tal, 800 respektive 400 kronor.

Med stöd av det anförda har styrelsen hemställt om utverkande av riksdagens medgivande, att bemälda personer måtte från 1923 års ingång under sin återstående livstid åtnjuta årliga understöd, att utgå av postmedel, Gyllenstierna med 1,480 kronor, Johansson med 800 kronor och Eriksson med 400 kronor.

Statskontoret.

I infortrat utlåtande den 1 november 1922 har statskontoret anför:

Statskontoret, som ansåge det skäligt, att nu ifrågavarande personer tillerkändes någon pension av statsmedel, hade intet att erinra mot de för Johansson och Eriksson föreslagna pensionsbeloppen. Vad beträffade Gyllenstierna, så när den honom år 1917 tillerkända avlöningsförhöjningen å 300 kronor för år torde böra betraktas såsom dyrtidstillägg, borde man vid beräkning av hans pension utgå från ett belopp av 9,900 kronor. Med hänsyn till att Gyllenstierna såsom f. d. officer vid flottan åtnjöt pension med 2,720 kronor torde pensionsbeloppet för befattningen å postångfartyget Öland icke böra bestämmas till högre belopp än det, som i betraktande av militärpensionen skulle hava tillkommit honom, därest hans nu ifrågavarande tjänst varit förenad med pensionsrätt enligt lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension. Med tillämpning av denna lags bestämmelser skulle pensionsunderlaget för honom utgjort $\frac{2}{3}$ av 9,900 kronor, och då han endast kunde räkna 15 tjänstår, skulle pensionen, under antagande

att antalet för oavkortad pension erforderliga tjänstår för sökanden skulle hava utgjort 30, hava minskats med hälften. Vidare skulle, med hänsyn till militärpensionen, endast $\frac{1}{3}$ hava utgått av vad som eljest skulle hava tillkommit honom.

På grund härav torde pensionen böra bestämmas till $9,900 \times \frac{2}{3} \times \frac{15}{30} \times \frac{1}{3}$ eller sålunda 1,100 kronor.

För egen del har departementschefen yttrat:

»Det synes mig billigt, att ifrågavarande personer vid sin avgång ur postverkets tjänst tillerkännas årliga understöd för sin återstående livstid. Beträffande storleken av dessa understöd har jag intet att erinra mot de för styrmannen Johansson och långlotsen Eriksson föreslagna beloppen, då de beräknats i enlighet med grunder, som tidigare i liknande fall tillämpats. Vad åter angår kaptenen friherre Gyllenstierna, ansluter jag mig till statskontorets mening, och torde alltså understödet till honom böra bestämmas till 1,100 kronor.»

Departements-
chefen.

Utskottet anser det vara billigt, att ifrågavarande befattningshavare efter avgången ur postverkets tjänst tilldelas årliga understöd under sin återstående livstid. Beträffande beräkningen av understödsbeloppens storlek har utskottet emellertid icke kunnat ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet.

Vidkommande först befälhavaren, friherre Gyllenstierna, har denne, som i egenskap av f. d. kapten vid flottan uppbär en pension av 2,720 kronor årligen, under en tid av endast 15 år haft anställning som befälhavare å ifrågavarande fartyg, därvid hans tjänstgöring omfattat allenast omkring halva året. Såsom ersättning härför har han uppburit *dels* arvode, som under de senaste fem åren utgått under tjänstgöringstiden och en månad därutöver med 300 kronor i månaden samt under den övriga delen av året med 150 kronor i månaden, *dels ock* under seglationstiden, förutom fri kost, tjänstgöringspenningar med 1 krona per tur*) ävensom tio procent av fartygets inkomster för passagerare och gods (s. k. kaplake). Sammanlagda ersättningen har härigenom för sista seglationsperioden uppgått till omkring 10,200 kronor för år, varav ett belopp av 9,900 kronor lagts till grund för pensionens beräkande, medan grundarvudet utgjort endast 2,700 kronor årligen. Under sådana förhållanden har utskottet, med hänsyn till den begränsade tid, Gyllenstierna årligen tjänstgjort, och då enligt utskottets mening vid tilläggs pensionens bestämmande icke bör tagas i betraktande hela den del av inkomsten, som utgjorts av s. k. kaplake, ansett nämnda pension

*) Enligt vad utskottet inhämtat, har fartyget plägat göra 3 turer dagligen.

skäligen böra bestämmas till hälften av vad Kungl. Maj:t föreslagit eller 550 kronor, med beaktande jämväl därav, att några pensionsavgifter icke erlagts.

Vad härefter angår styrmannen Johansson, har denne under en tid av 29 år haft anställning å postångfartyget. Även Johanssons tjänstgöringsskyldighet har emellertid avsett endast halva året. Härtill kommer, att Johansson, såsom av propositionen framgår, befinner sig i god ekonomisk ställning. På grund av vad nu anförts, anser utskottet även den för Johansson ifrågasatta pensionen böra reduceras till hälften av det utav Kungl. Maj:t föreslagna beloppet eller 400 kronor årligen.

Jämväl ifråga om långlotsen Eriksson, som under 32 år varit anställd å berörda fartyg, gäller vad ovan anförts rörande den årliga tjänstgöringstidens längd. Med hänsyn härtill har utskottet beträffande dennes pension ansett reduktion böra äga rum till 300 kronor årligen.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förvarande framställning, må medgiva, att befälhavaren å postångfartyget »Öland», kaptenen friherre Carl Gyllenstierna, styrmannen å nämnda fartyg Anders Theodor Johansson och långlotsen å samma fartyg Karl Fredrik Eriksson må från och med den 1 januari 1923 under sin återstående livstid av postmedel åtnjuta årliga understöd, att utgå med följande belopp, nämligen:

- a) till Gyllenstierna med femhundrafemtio kronor;
- b) till Johansson med fyrahundra kronor; samt
- c) till Eriksson med trehundra kronor.

2:o.

Ang.
understöd åt
tillfälliga
kontorsbiträ-
dena hos
generalpost-
styrelsen E.
K. Öberg och
K. D. Medéus.

I punkt 2:o har föreslagits, att riksdagen måtte medgiva, att tillfälliga kontorsbiträdena hos generalpoststyrelsen *Emma Kristina Öberg*, född *Carlsdotter*, och *Karolina Dorothea Medéus*, född *Bosell*, må från och med månaden näst efter den, under vilken de erhålla entledigande från sin anställning vid postverket, dock tidigast från och med den 1 januari 1924, under sin återstående livstid åtnjuta årliga understöd, att utgå av postmedel, Öberg med 700 kronor och Medéus med 740 kronor.

General-
poststyrelsen.

I skrivelse den 4 oktober 1922 har generalpoststyrelsen gjort framställning om beredande av understöd åt ifrågavarande befattningshavare

och därvid omförmålt, att styrelsen vid behandling i början av år 1921 av spørsmålet om de hos styrelsen anställda extra kontorsbiträdenas ställning vidkommande tre sådana biträden ansett, att dessa, med hänsyn till att de uppnått den för ordinarie kontorsbiträden stadgade pensionsåldern, 60 år, icke lämpligen kunde anställas som extra ordinarie kontorsbiträden, men att de ej heller kunde uppsägas, då de alla under flera år tjänstgjort i postverket. Dessa tre extra kontorsbiträden, änkan Emma Adolfinna Bratt samt fruarna Öberg och Medéus, hade därför förklarats berättigade att tills vidare kvarstå i tjänst såsom tillfälliga kontorsbiträden, intill dess fråga om beredande åt dem av understöd efter avgång ur postverkets tjänst kunde bli av Kungl. Maj:t och riksdagen avgjord. Jämlikt beslut av 1919 och 1921 års riksdagar uppbure Bratt från och med den 1 augusti 1921 ett årligt understöd av 900 kronor.

Beträffande Öberg och Medéus syntes de, med hänsyn till sin höga levnadsålder, icke mera än något år böra kvarhållas i tjänst, varför tiden syntes vara inne att upptaga frågan om understöd åt dem efter avgången ur tjänst.

I fråga om storleken av de understöd, som borde tilldelas ifrågavarande två befattningshavare, har generalpoststyrelsen yttrat följande:

Öberg vore född den 11 mars 1860. Hon hade fast anställning hos styrelsen sedan den 1 januari 1905, då hon anställdes såsom kvinnligt extra biträde. Tidigare hade hon innehaft förordnanden som sorteringsbiträde å styrelsens fjärde byrå tillhopa 3 månader 10 dagar. Hennes sammanlagda tjänstgöringstid skulle alltså med utgången av år 1923 uppgå till $19\frac{1}{3}$ år. Det till henne utgående arvode, som intill utgången av år 1918 icke överskridit 1,400 kronor för år, dyrtidstillägg oberäknat, hade sedan utgjort för tiden $\frac{1}{1}$ 1919— $\frac{30}{6}$ 1920 1,700 kronor för år jämte 225 kronor i ortstillägg och för tiden $\frac{1}{7}$ 1920 tills vidare 2,022 kronor för år, även här dyrtidstillägg oberäknat.

Därest antalet tjänsteår i detta fall uppgått till 30, torde, enligt förut tillämpade grunder, två tredjedelar av detta årsarvode hava kunnat utbetalas i understöd eller 1,348 kronor för år. Då emellertid tjänstaldern här vore $19\frac{1}{3}$ år, syntes understödsbeloppet böra sättas till $\frac{19\frac{1}{3}}{30} \times 1,348$, d. v. s. till 868 kronor 71 öre, eller avrundat 900 kronor för år.

Öberg, som vore änka efter en postexpeditör, åtnjöte från civilstatens änke- och pupillkassa änkepension med 240 kronor för år, men ägde icke annan inkomst utom sin avlöning från postverket. Hennes tjänstgöring hos styrelsen vore förtjänt av gott vitsord.

Medéus vore född den 27 februari 1859. Hon hade fått anställning hos styrelsen från och med den 1 januari 1906 och tidigare innehaft förordnanden som sorteringsbiträde å generalpoststyrelsens fjärde byrå, tillhopa 2 år och 1 månad. Hennes sammanlagda tjänstetid, räknat fram till utgången av år 1923, uppginge alltså till 20 år och 1 månad. Avlöningen till henne hade utgått på enahanda

sätt, som ovan angivits för Öberg. Maximiunderstöd skulle alltså även här vara 1,348 kronor för full tjänsteålder av 30 år. Till Medéus skulle alltså kunna ifrågasättas ett understöd av $\frac{20\frac{1}{12}}{30} \times 1,348$ kronor för år, d. v. s. 902 kronor 41 öre, eller avrundat 900 kronor för år.

Medéus hade tidigare varit gift med en f. d. länsman, vilket äktenskap upplösts 1897. Hon hade ingen annan inkomst än den hon åtnjöt från postverket. För sin tjänstgöring hos styrelsen förtjänade även hon gott vitsord.

På grund av det anförda har generalpoststyrelsen hemställt om medgivande, att en var av Öberg och Medéus måtte från och med månaden näst efter den, varunder de kunde komma att entledigas ur postverkets tjänst, dock icke tidigare än från och med den 1 januari 1924, av postmedel uppbära ett årligt understöd av 900 kronor.

Statskontoret.

Statskontoret har i utlåtande den 27 november 1922 anfört:

Vid bestämmandet av beloppet av de pensioner, som under de senaste åren beviljats av riksdagen, hade, där detta bestämmande skett med stöd av den avlöning, den pensionerade vid avskedet åtnjutit, såsom utgångspunkt alltid tagits avlöning enligt äldre stater än de för kommunikationsverken och statsdepartementen m. fl. verk nu gällande. För bibehållande av nu rådande enhetlighet i detta avseende och därmed underlättande av arbetet med utbetalandet av de av riksdagen beviljade pensionerna och kontrollen häröver syntes det önskligt, att ifrågavarande pensioner alltfört bestämdes med avlöningen enligt äldre stater såsom utgångspunkt.

Det av nu ifrågavarande kontorsbiträden alltifrån den 1 juli 1920 uppburna arvudet, 2,022 kronor, jämte dyrtidstillägg enligt de för definitivt löner reglerade verk gällande grunder motsvarade i det närmaste summan av ett arvode å 1,700 kronor och därpå belöpande dyrtidstillägg enligt de grunder, som vore stadgade för icke definitivt löner reglerade verk. Vid sådant förhållande och då tillika ifrågavarande tjänstemän före den 1 juli 1920, d. v. s. före ikraftträdandet av avlöningsreglementet för kommunikationsverken, uppbure arvoden till just nyssnämnda belopp, 1,700 kronor, syntes goda skäl tala för att taga detta belopp till utgångspunkt vid bestämmandet av deras pension. Det tänkta pensionsunderlaget skulle då utgöra två tredjedelar av 1,700 kronor eller sålunda 1,130 kronor. Pensionerna skulle då bli, för Öberg, som kunde räkna 19 tjänstår, 715 kronor 66 öre, och för Medéus, som innehade 20 tjänstår, 753 kronor 33 öre. Då dessa belopp emellertid torde böra minskas något i anledning därav att några pensionsavgifter icke blivit erlagda, syntes pensionerna böra bestämmas till 700 kronor för Öberg och 740 kronor för Medéus.

Departementschefen har anslutit sig till statskontorets förslag och sålunda hemställt, att understöden måtte bestämmas för Öberg till 700 kronor och för Medéus till 740 kronor.

Motion I: 171.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en inom första kammaren av herr *Julin* väckt motion nr 171, däri hemställts,

»att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 66 medgiva, att tillfälliga kontorsbiträdena hos generalpoststyrelsen Emma Kristina Öberg, född Carlsdotter, och Karolina Dorothea Medéus, född Bosell, må från och med månaden näst efter den, under vilken de erhålla entledigande från sin anställning vid postverket, dock tidigast från och med den 1 januari 1924, under sin återstående livstid åtnjuta årliga understöd, att utgå av postmedel, Öberg med 900 kronor och Medéus med likaledes 900 kronor.»

Motionärens förslag innebär, att understödsbeloppen skulle beräknas i enlighet med generalpoststyrelsens förslag; och har motionären till stöd för denna uppfattning anført, bland annat, följande:

»Statskontoret har säkerligen rätt i sin uppgift om, att riksdagen hittills vid bestämmande av beloppet av understöd sådana som de föreslagna till utgångspunkt tagit icke gällande avlöningsstaters utan äldre staters arvoden, ett tillvägsgångssätt som jag finner stå i god samklang med gällande pensionslags sätt att beräkna ett pensionsbelopp. Har detta sätt att räkna varit riktigt ännu förlidet år är det emellertid därför icke sagt, att det i all framtid skall vara riktigt. Man måste givetvis övergå till att räkna med den nya avlöningsstaten, då den tidpunkt inträder, då staten varit gällande tillräckligt länge. Frågan är endast när denna tidpunkt är inne. Svaret synes man böra hämta ur gällande pensionslag och jag tillåter mig hänvisa till § 23 i pensionslagen (Svensk författningssamling nr 254: 1920), enligt vilken innehavet under 3 år av viss avlöning berättigar att lägga denna avlöning som grund för beräkning av pension. Då nu i detta fall fruarna Öberg och Medéus innehaft ett arvode av 2,022 kronor för helt år räknat alltsedan den 1 juli 1920 har man vid beräkning av den pension, som de skola komma att uppbära tidigast från och med den 1 januari 1924, ingen anledning att räkna med annat arvode än sist sagda, vilket motsvarar ett tänkt pensionsunderlag av 1,348 kronor. I fortsättningen kan jag alltså hänvisa till generalpoststyrelsens beräkningar, vilka återfinnas å propositionshäftets sid. 6, vilken bygger just på sagda pensionsunderlag och slutar på ett för en var av de båda funktionärerna avrundat pensionsbelopp av 900 kronor för år.»

Beträffande motionärens framställning i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Även utskottet anser, att understöd av postmedel böra tillerkännas ifrågavarande befattningshavare efter deras avgång ur postverkets tjänst. Vidkommande storleken av dessa understöd vill utskottet i likhet med statskontoret erinra, att riksdagen vid bestämmandet av pensioner av det slag, varom här är fråga, hittills plägat utgå från avlöning enligt äldre stater än de för kommunikationsverken och statsdepartementen m. fl. verk nu gällande. Lika med statskontoret finner utskottet det vara önskvärt, att denna princip upprätthålles tillsvidare, intill dess det nya lönesystemet vunnit tillämpning vid flera grenar av statsförvaltningen än

Utskottet.

vad för närvarande är fallet. Vad motionären anført rörande bestämmelserna i pensionslagen för kommunikationsverkens personal synes icke vara av beskaffenhet att böra föranleda ett frångående av berörda princip, då ju nämnda lag icke är tillämplig på ifrågavarande befattningshavare, vilka äro anställda såsom tillfälliga biträden. Utskottet har följaktligen icke ansett sig böra biträda motionärens förslag utan hemställer,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning och med avslag å ovanberörda motion I: 171, må medgiva, att tillfälliga kontorsbiträdena hos generalpoststyrelsen Emma Kristina Öberg, född Carlsdotter, och Karolina Dorothea Medéus, född Bosell, må från och med månaden näst efter den, under vilken de erhålla entledigande från sin anställning vid postverket, dock tidigast från och med den 1 januari 1924, under sin återstående livstid åtnjuta årliga understöd, att utgå av postmedel, Öberg med sjuhundra kronor och Medéus med sjuhundrafyrtio kronor.

3:o.

Ang.
pension åt
lokomotiv-
föraren vid
Svartälvs
järnväg
J. Kjällmans
änka och barn.

I punkt 3:o har hemställts, att riksdagen måtte *dels* medgiva, att till avlidne lokomotivföraren vid Svartälvs järnväg Johan Kjällmans änka *Hulda Lovisa Kjällman*, född *Funke*, och makarnas minderåriga barn *Margit Lovisa*, *Nils Arent* och *Anna Lisa* må av Svartälvs järnvägs medel utbetalas pension till ett årligt belopp av 442 kronor, att utgå från och med den 1 juli 1921 i enlighet med de grunder, som i §§ 6 och 7 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor och barn efter delägare i nämnda kassa;

dels ock föreskriva, att vederbörande för åtnjutande av denna förmån skola vara skyldiga att till Svartälvs järnväg återbetala ett belopp, motsvarande vad av järnvägens medel för Kjällmans räkning insatts å sparbank under hans tjänstetid.

Beträffande utredningen i förevarande ärende får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Med hänsyn till 1922 års riksdags beslut i fråga om pensionering av personalen vid Svartälvs järnväg finner även utskottet det vara billigt, att någon pension beredes de efterlevande efter här ifrågavarande befattningshavare vid nämnda järnväg. De grunder, som av Kungl. Maj:t

i sådant avseende föreslagits, hava icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

4:o.

Under punkt 4:o har föreslagits, att riksdagen måtte medgiva, att till avlidne banvakten vid statens järnvägar Anders Perssons änka *Petronella Persson* må av trafikmedel utbetalas pension till ett årligt belopp av 274 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1923 i enlighet med de grunder, som i § 6 av gällande reglemente för statens järnvägars änke- och pupillkassa stadgas rörande pensioner till änkor efter delägare i nämnda kassa.

Ang.
pension åt
banvakten
A. Perssons
änka Petro-
nella Persson.

Beträffande den i ärendet förebragta utredningen tillåter sig utskottet att hänvisa till propositionen.

Med hänsyn till vad i propositionen anförts, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag; och hemställer utskottet sålunda,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Stockholm den 24 april 1923.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Reservationer:

vid punkten 1:o) (ang. understöd åt kaptenen friherre C. Gyllenstierna m. fl.):

av herrar *Eriksson* i Grängesberg och *Borggren*, vilka hemställt, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, må medgiva, att befälhavaren å postångfartyget »Öland», kaptenen friherre Carl Gyllenstierna, styrmannen å nämnda fartyg Anders Theodor Johansson och långlotsen å samma fartyg Karl Fredrik Eriksson må från och

med den 1 januari 1923 under sin återstående livstid av postmedel åtnjuta årliga understöd, att utgå med följande belopp, nämligen:

- a) till Gyllenstierna med femhundrafemtio kronor;
- b) till Johansson med fyrahundra kronor; och
- c) till Eriksson med fyrahundra kronor; samt

av herr *Winkler*, som yrkat bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.